

## חזרת השכינה לציון

### הרב חיים אינהורן

כאשר חושבים על האבלות על בית המקדש בזמן הזה, מתגלה בעיה מעיקה, הכיצד זה שבכל הדורות שהיו כל כך רחוקים מהבית ומקומו, היו מתאבלים ובוכים, ואילו דווקא בדורנו, בו אנו על סיפו של מקום המקדש, וכל החפץ עושה סיבוב שערים כרצונו, ובוודאי אנו קרובים מאד כבר לבנינו, קשה מאד ואפילו לבני תורה מובהקים להתאבל באמת.

ואם בדורות קודמים אפילו יהודים חלשים ועמי הארץ היו אבלים ודואבים ומצרים על חורבן וחיסרון הבית, אצלנו בארזים נפלה שלהבת, וגם יהודים של צורה, קשה להם עם האבלות על בית המקדש, עד שלעיתים אתה שומע שיחם בתשעה באב על כל מיני דברים רחוקים, מחיזוק בטכנולוגיה, שמירת העניים, ועד שאר דברים שבהחלט חשוב לדבר עליהם אבל בעשרת ימי תשובה, ולא בתשעת ימי האבל.

כדי להגיע לתשובה, וצריך להגיע לתשובה, עלינו לעבור קודם במנהרת האבל, כאשר ברור לאדם מה ההפסד, מה חסר לו, כמה גדולה הצרה, אזי אחר כך, אחרי שלשה של פורענות, שבע של נחמה, יהיה ברור לו החיסרון, אז הוא בודאי יעשה תשובה כמו שצריך, ויהיה לו המוטיבציה להתגבר כדי לשוב לאותה הטובה החסרה לנו.

יתכן והתשובה כיצד עלינו לקיים את מצות וחובת האבלות, טמונה דווקא בסיכוי שלנו, באותו מקום בו אנחנו חזקים, הדור שלנו מתאפיין באפשרויות שהקב"ה מזמן לנו לקיים את המצוות הקשורות לארץ ולמקדש, אם בעבר לא היה אפשר לעלות טכנית לארץ, כיום כל הרוצה לבוא ולחבק עפר הארץ אין מונע בעדו. לכן – מי שחושב שבאפשרותו הטכנית לבוא ארצה אלא שהוא מחכה למשל לכנפי נשרים כפשוטו, מבלי לדון אם הוא צודק אם לאו, להתאבל על חיסרון הארץ הוא לא יוכל מבחינה פסיכולוגית, ככה זה עובד בדרך כלל...

אותו דבר אבלות על המקדש, אם משהו סבור שיש לנו את האפשרות הטכנית לבנות, אולם מבחינה רוחנית נמנע מאיתנו, מבלי לדון כעת על עצם הטיעון, הוא לא יכול להתאבל על חיסרון המקדש, הוא יוכל להתרגש, להתגעגע, לכסוף, להשתוקק, ואפילו לבכות, אבל אבלות שזו תחושת חיסרון, זה הוא לא יוכל להגיע, לכן בדורות קודמים שהיה ברור שאין לנו שום יכולת לבנות את בית המקדש, האבלות הייתה פשוטה וקלה, כיום שרבים מרגישים שבעצם לו רצינו יכלנו לבנות אותו, קשה להם מאד להתחבר לאבלות של חיסרון.

הסיכוי שלנו הוא שיש הבטחה מיוחדת מהספורנו ל"קינוץ גליות הקודם לימות המשיח" (תהילים צ"ה) וז"ל הספורנו בתהילים ק"ב - "זה המזמור תפלה בלשון בני קבוץ גלויות שיתפללו על התשועה" "אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד" "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" - "אתה תקום תרחם: אף על פי שאין הדור זכאי, כי רצו עבדיך: היפך דור המדבר שמאסו בה!!" אני יודע שיש חשש 'ציונות' אבל מה נעשה, יש לנו בעיה, אנחנו 'בני קינוץ גליות הקודם לימות המשיח' רוצים גאולה, אבל 'אין הדור זכאי' יש רק פיתרון אחד 'כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו' נעשה את המקסימום שאנו יכולים שיהיה בלי חשש 'ציונות' אבל נתאמץ לעשות כל מה שאפשר לעשות פעולות 'היפך דור המדבר שמאסו בה'

ומרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זי"ע בספרו טעמא דקרא על ישעיה, הסביר באר היטב את כל העניין של האם בית המקדש חייב לרדת משמיים או שאנו נבנה, נצטט כאן חלק מדבריו, ומומלץ לעיין בכל הקטע בפנים, וז"ל שם "על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלם הרימי אל תיראי אמרי לערי יהודה וגו'. פירש"י מבשרת ירושלים ובמקום אחר הוא אומר רגלי מבשר זכו קל כזכר לא זכו תש כנקבה ומאחר פעמיו עד הקץ עכ"ל. וצריך קצת ביאור, גם יל"ד למה אמר אל תיראי וכי למה תירא, ועוד למה הקדים ציון ואחר כך ירושלים ואח"כ ערי יהודה. וי"ל ע"פ גמרא סנהדרין צ"ח א' זכו אחישנה לא זכו בעתה ואמרי' התם זכו [שיהא בזכותם ע"י אחישנה] עם ענני שמיא לא זכו עני ורוכב על חמור, והנה בסוכה מ"א א' כתבו רש"י

ותוס' שם (בד"ה אי נמי) וכ"כ התוס' בשבועות ט"ו ב' (ד"ה אין) בשם תנחומא דביהמ"ק דלעתיד ירד מן השמים ובערוך לגר בסוכה שם הקשה ע"ז הרבה דמבואר שיבנה ע"י בני"א ואף שקושייתו מלשון שיבנה אין מוכרח די"ל קביעתו בקרקע מקרי בנין מ"מ הרמב"ם פ"א ממלכים כתב דמשיח יבנה ביהמ"ק וגם בב"ר פס"ד מבואר דבימי ר' יהושע רצו לבנות ביהמ"ק וכמ"מ בכ"ד, **ונראה דזה תלוי אם יהא אחישנה ע"י זכותנו נזכה ג"כ לבנות ביהמ"ק אבל אם יהי' בעתה ירד מן השמים ובסוכה שם חיישי' שיהא בעתה ע"ש אבל בתפלתנו אנו מבקשים שיבנה בית המקדש במהרה היינו אחישנה ואז יהי' בנין, ובזה מיושב כל המקומות ודו"ק" עכ"ל קדשו עי"ש ותראה נפלאות.**

זכינו והנושא עלה לדיון בעקבות הניסיונות להקרבת שתי הלחם, השנה ושנה שעברה, אולם השיח אודות חזרת העבודה, בוודאי יש בו מצוה רבה, ועולה כדי קיום מצוות דרישת מקדש, אך מחמת שיח רחב ששמעתי בנושא, שהלך למקומות אחרים, אחדד מספר נקודות חשובות, ושב ורפא לי מהכאב, הכאב על כי לעיתים השתמע, וככל הנראה בשוגג – השתמעה סוג של 'ליצנות' ליצנות מהבעירה הפנימית של עם ישראל לחידוש העבודה, מהגעגוע לכל הנפת מנחה, מהתשוקה לכל עולה, ומהכיסופים לכל שלמים, וחלק מהטעות הוא מחמת חיבור בטעות לנושא העליה להר הבית, ומחמת כן אנשים לקחו את זה למקום של לשמוע בקול הזקנים, ולדברי חז"ל אודות מחלוקת הצעירים והזקנים האם לבנות בית מקדש.

מפני שאין קשר, ולא יכול להיות קשר בין סוגיית העליה להר הבית, לבין הניסיונות והתשוקה לחזרת העבודה. בכל מכתבי הרבנים העוסקים בנושא העליה להר, מדובר על 'ביאה ריקנית' כניסה לשם כניסה, שום ת"ח לא העלה על דעתו שיש כאן 'גזירה על העבודה' וחלילה איסור להחזיר את עבודת המקדש.

כל נושא העליה להר הבית בטומאה, שרבים מהזקנים חששו שיביא אנשים להיכנס בטעות בטומאה אף למקום העזרה, לא קשור חלילה לבנין הבית והקרבת קרבנות הציבור, שטומאה הותרה בציבור, והם קרבנות חובותינו. ועוד ערוב נוסף כאן בין בנין הבית לקרבנות. גם אם יש מצב שלא בונים בית המקדש, מה בין זה לקרבנות, שנפסק בהלכה שמקריבין אף על פי שאין בית. ורבים מגדולי אומתנו חכמי התורה עסקו בכובד ראש, בשאלות ההלכתיות מה וכיצד.

**הנושא הזה לא סובל ליצנות, מדובר בנושא רציני מאד : השבת השכינה לציון!**

אחרי שלארץ ישראל חזרו היהודים והשכינה (בעזרת ה' בעצמם) ישנה התעוררות לחזור על התהליך בצורה עמוקה יותר, והפעם גם בהשבת היהודים והשכינה לציון המצוינת.

למעשה - לצד המקדמים את חזרת העבודה, נמצאים טיעונים רבים, ובהם ב' מרכזיים

א. חיוב קיום כל המצוות, גם כאלו שלא קיימנו, וגם כאלו שאין 'מסורה' איך מקיימים אותם.

ב. כך היא דרכה של גאולה, שכך לימדונו החכמים שעסקו בתורת הגאולה.

כנגד זה עמדו ב' טיעונים מרכזיים.

א. אין זה מעשי.

ב. עצה מן הזקנים, וכדלקמן.

מכל הליצנות דליתי טיעון ענייני אחד, שמתייחס לכך שבעצם אין להשיב את השכינה לציון, ולא מחמת בעיה הלכתית כזו או אחרת שהדרך לפתור אותה היא כמו שפותרים בעיות הלכתיות בכל התורה כולה, ולכן אתייחס לטענה זו:

דברי הגמרא במסכת נדרים (ובמגילה) "תניא, ר' שמעון בן אלעזר אומר :

אם יאמרו לך ילדים : בנה, וזקנים : סתור, שמע לזקנים ואל תשמע לילדים, שבנין ילדים סתירה, וסתירת זקנים בנין. וסימן לדבר (מלכים א' יב, כא) רחבעם בן שלמה"

ובתוספתא בע"ז מובא הנוסח כך :

"רבי שמעון בן אלעזר אומר אם יאמרו לך ילדים בנה בית המקדש אל תשמע להן ואם יאמרו לך זקנים סתור בהמ"ק שמע להן מפני שבנין ילדים סתירה וסתירת זקנים בנין וראיה לדבר רחבעם בן שלמה."

(ובמאמרי ה'השקפה' בד"כ מצרפים לכך את פירוש רש"י על הוראת בין הדין הגדול - ימין ושמאל - אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל)

דהיינו - הטיעון הוא, כאילו הקרבה של שתי הלחם חוסה תחת הצו של ר' שמעון בן אלעזר, שצריכים לסתור את בית המקדש במקרה שהזקנים אומרים לסתור, וכאן, כאילו מדובר על מקרה כזה, כביכול מדובר על מקרה שהזקנים אומרים לסתור את בית המקדש.

ובכן, יש הרבה מה להאריך בנושא, אנסה בע"ה ממש על קצה המזלג לסדר את הסוגיה.

ראשית, נזכר כי נושא זה לא קשור לענייננו, מפני שהדוגמה שהגמרא מביאה לעצת זקנים היא בניית בית המקדש, דהיינו זו אמורה להיות הדוגמה הברורה ביותר לכך שישנה הוראה מאד פשוטה, ולמרות זאת, למרות שההוראה נראית כל כך פשוטה, אף על פי כן אתה שמע בקול הזקנים שאומרים ההפך מההוראה הפשוטה. וממילא כתוב כאן שההוראה לבנות בית המקדש - היא הדוגמה להוראה הכי פשוטה בתורה. בסוגיא עולה כי הוראה שמביאים כדוגמה לפסק פשוט, זו ההוראה לבנות בית המקדש, הוראה זו מקבילה להבנה מהו ימין ומהו שמאל, דהיינו הוראה ברורה ברמה של מה זה ימין ומה זה שמאל. ולכן אם למרות שההוראה הפשוטה ביותר היא לבנות בית מקדש, כנראה יש נתון שאינך יודע, שהזקנים בחוכמתם עלו עליו.

ואני שואל, האם זה דומה למצב שלנו?

הרי אצלנו זה בדיוק ההפך, כאן כל הנורמליים ברור להם שלא לבנות, כל 'הלא הזויים' ברור להם שאין לבנות.

ודווקא המנסים לקדם חזרת עבודה הם אלו שלא מסתמכים בכלל על טענות של פשטות ושל נורמליות.

חשוב להדגיש שגם לגבי הביאור של גמרא זו, ומה יש להסיק מכך, יש לשמוע לזקנים שעסקו בשאלה זו, ולא לכאלו שמבינים על סמך הבנתם בגמרא מה יש להסיק מכך.  
**בהערה מצוטטים דברי המהרש"א בנושא<sup>1</sup>.**

עוד חשוב לדעת שדיונים כאלו, חייבים להיות 'הלכתיים'! ועומדים בגדרי ההלכה. הזקנים לאורך הדורות האריכו לפסוק כי אי אפשר לפסוק הלכה למעשה מסוגיות באגדה, בפרט כאשר ברור כי לכל סוגיה הלכתית ישנם גדרים, וחייבים כאן לעמוד על הגדרים בשביל לדעת כיצד להתנהג. וכן, גם לימין שהוא שמאל יש גדרים והלכות, ככתוב במסכת הוריות וש"א"ס.

ואכן הדיון על חזרת העבודה, לא מדובר בשאלה חדשה, והזקנים שעסקו בשאלה זו כבר יעצונו בנושא זה רבות מאד, והנוטל עצתם לא נכשל....

כי כמעט כל מי מרבותינו הזקנים שעסק בנושא קידום הגאולה, כבר התייחס לכך.

---

<sup>1</sup> מהרש"א - "אם יאמרו לך ילדים בנה זקנים סתור כו'. הענין קשה לפום ריהטא בדבר שיאמרו הילדים בנה והזקנים היפך זה סתור ויש לפרש המשל במי שיש לו בית חומה בנוי ורוצה לבנותה עוד בגובה עלייה עליה והילדים א"ל בנה שחומת הבית יכולה לסבול בנין העלייה זקנים א"ל סתור חומת הבית כדי לבנותה יותר בעובי שתהיה לה חוזק לסבול חומת העלייה שעליה ואמר שמע לזקנים כו' שזקנים ודאי יותר בקיאים בדבר זה ולזה אמר כי בנין שאומרים הילדים היא סתירה גם לחומת הבית ושאומרים הזקנים סתירת חומת הבית ע"מ לבנותה יותר בעובי הוא בנין גם לחומה שעליה לעלייה וסימן לדבר רחבעם כו' שהזקנים יעצו לו סתירה להקל המשא מעל העם והילדים יעצו לו בנין שא"ל אבי העמים עליכם עול כבד ואני אוסיף על עולכם גו' והיה עצתם סתירה שמרדו בו ישראל עי"ז ואילו שמע לזקנים היה לו בנין עולם כמ"ש והיו לך לעבדים כל הימים וק"ל"

ראוי לציין בפרט ל-ב' ספרים שהוסיפו לחדד את הדברים, הרב יששכר שלמה טיכטאל באם הבנים שמחה, והרב אברהם יעלן בעל ארך אפיים בספרו על א"י, והעלו להלכה ולמעשה שהעוסק בימינו בבניין הארץ והמקדש, מעבר להיותו מקיים מצווה הרי שהוא גם מקיים עצת זקנים. ועל פיהם נהגו אין ספור זקנים וגם נערים.

ממה שידוע בעולם התורה הרי שיש ספר אחד שנכתב על ידי הזקנים, וזכה להסכמתם של הזקנים כיצד הדרך לקדם את בנין המקדש, ועל הספר הסכימו רבים רבים מזקני ישראל, מדובר בספר דרישת ציון למרן הגרצ"ה קאלישר בשותפות עם הגאון רבי אליהו גוטמאכר, והסכימו על ידו רוב הזקנים בהם מרנן ורבנן הזקנים, הרעק"א והחת"ס והח"ח ובד"ץ העדה החרדית, ועוד רבים.

ורוב החולקים עליו מן החכמים, הרי הצדיקו את גוף הטיעון, אלא שהעלו עניינים הלכתיים שעדיין יש לפתור, ואשר חלקם כבר פתרו הקב"ה בעצמו.

מצופה ממי שמדבר בשם הזקנים שיקרא לפחות את הספר, וידע כנגד מי ומה הוא מדבר.

יתר על כך, אם אתה טוען אחרת, תדע לפחות האם יש הזקנים שכתבו ההפך, ולא לטעון בביטחון בדברים אלו העומדים ברומו של עולם בלא ביסוס.

נדרש שתביא שכתבו ההפך מעצם הענין, לא שהעלו בעיה מקומית כזו או אחרת, שכמובן חובה לטפל בה!

היכן כתבו את ההפך? ובוודאי יש לשאול מהיכן השיח ההיתולי הזה, שמציג את העניין עצמו כלעג וקלס?

שמעתי טענות שונות, אבל להחשיב זאת כהוראת זקנים לסתור בית מקדש, לא מספיק שזקנים לא 'מובילים את זה' כי בשביל הוראה של לסתור את בית המקדש, צריך שהזקנים יאמרו ברור לצעירים, אל תעשו את זה!

צריכים מהם הוראה ברורה ואקטיבית, לא שישאירו את זה עמום, שלא נוכל לפרש זאת שהם מצפים למהלך אחר, ואולי כמו הרבה דברים בדור האחרון ש'צמחו מלמטה' ואח"כ הזקנים תמכו מעליה לארץ ישראל ועד בית יעקב לבנות, מתכלת ועד דף היומי, כדי להביא להוראה חריפה כזו - צריך התנגדות ברורה וכוללת!

בגמרא הרי מתואר 'ויכוח' - יש איזו שאלה, הילדים אומרים: צריך לבנות את בית המקדש, הרי ברור שזה הפתרון לכל הבעיות, והזקנים אומרים להם, לא, אתם טועים, באמת צריך עכשיו לפרק את בית המקדש, היכן בסיפור שלנו נעלמו הזקנים הללו?

זקנים שאומרים כאמירה ברורה, 'תחריבו את בית המקדש'?

ושמעתי מהגאון רבי ברוך שמואל דויטש זצ"ל (וחזר על זה כמה פעמים)

מדוע החזו"א בנושא הסנהדרין דחה ועשה מכך לעג, מפני שאחז שאין לכך היתכנות רצינית, לעומת הקרבת קרבן בזה"ז שדן בכל כובד הראש, וכתב בין היתר 'שבזמן הזה לכן בזמן הזה אי איתיהיב רשות להקריב קרבן פסח אין לבטל בשביל שאין לנו כהן מיוחד מפני שחשב שיש היתכנות לקרבנות וסבר שיקריבו.

(ואפילו ת"ח שחיבר ספר עבודה תמה, נגד הדרישת ציון, הסכים עימו להלכה אם יהיה 'רשות', ולא העלה על לב שאם אתה הוא הרשות נבטל חלילה. ולהוי ידוע שכל מיני 'מכתבים' שצצו לאחרונה, ומתפרסמים באתרי הקנאים, כבר נודע שנכתבו על ידי גדול זייפני דורנו חיים בלאך ממציא סיפורי הגולם מפראג והרשלה)

עוד יותר צורמת העמדה, כאילו אין צד כזה, גם אם נמצא מישהו מהזקנים שהתנגד, לכל הפחות עלינו להודות כי יש כאן עמדה לגיטימית, שמעבר לנכונות ההלכתית, מגובה במספיק 'עצת זקנים' ככלל, כלשונו של הרב אליהו כיטוב, בהקדמה לכבשי דרחמנא, הקונטרס שהוציא בעצת הזקן מרן הגרש"ז איערבעך זי"ע, "הוכשר להלכה ע"י ר"ז סורוצקין וע"י אחרים ג"כ וגם הוכשר למעשה ע"י הרב אויערבאך ועבר אחרי כן בקורת של **עשרות אנשים** בעלי דעה (בלי מונופול על

ידעת תורה', אמנם) והשקפה, .. וכך הוא נכנס ל'תודעה' באנגלית" (דרך אגב שמעתי מחכם אחד כי הדיונים והנייעס למי מותר להיות רב, ומי צריך להסתיר את דעתו, מבטא את ההפך הגמור מכבוד חכמים שמבטא היטב בעמדת הגמרא הנ"ל. בזמנו כששאלו את הגרש"ז מדוע אינו מרשה לקרא לו 'מרן' הרי הוא אמר שעם ישראל יודע מי הם הגדולים שלו, ענה: זה היה נכון לפני זמן העיתונים שמכתירים מי הוא רב ומי לא, וכמו שאמר כתב אחד ב'תד' (של פעם) שהם מעולם לא עושים ביזוי ת"ת, קודם מחליטים על מישוהו שהוא לא ת"ת, ורק אז מבזים אותו, (ולא, 'יתד' לא מתכוון לדברי הרמ"א שאין לנו היום מי שיש לו דין ת"ת, כי לרבנים שהם חפצים ביקרם באותו זמן הם נותנים מעמד של 'לשכת הגזית')

ועוד תוספת קטנה, ברור שהלכות חייבים לקיים. אך צריך עיון מניין מגיעה הסלחנות לעבירות - של אי הקרבת קרבנות חובותינו, זלזול במקום המקדש, בורות תורנית ביחס למקדש וקדשיו, אך מאידך אכיפה מוגברת, וכעס יוקד דווקא נגד אלו שניסו להקריב שתי הלחם שהטענות נגדם הם אהבת והתקרבות יתר, שאולי הם בכלל 'ודילוגו עלי אהבה' כאלו שמרוב חיבת הקדש באים לכלל טעות?

ובמאירי בסוכה מ"א כתב וז"ל "ואעפ"י שאין בנין ביהמ"ק דוחה יו"ט, וכן שאין בנין ביהמ"ק בלילה וכו' חשש לבית דין טועים **שתהא חיבת הקודש מביאתו לכך**"

ובדבה"י כאשר הקריב חזקיה את הפסח שלא ככתוב נאמר "ויהיו הרצים עברים מעיר לעיר בארץ אפרים ומנשה ועד זבלון ויהיו משחיקים עליהם ומלעגים בם. ... וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני... כי רבת בקהל אשר לא התקדשו והלויים על שחיטת הפסחים לכל לא טהור להקדיש לה' כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבלון לא הטהרו **כי אכלו את הפסח בלא ככתוב** כי התפלל יחזקיהו עליהם לאמר ה' **הטוב יכפר בעד. כל לבבו הכין לדרוש הא-להים ה' א-להי אבותיו ולא כטהרת הקדש. וישמע ה' אל יחזקיהו וירפא את העם** "והנה הביטוי של הפסוק הוא רק ש'לא ככתוב' ולא בעבירה או שאר ביטויים קשים, כעין דברי חז"ל בפסחים דאמר ר' יהושע בן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר (בראשית ז, ח) מן הבהמה הטהורה.

וכעין דברי רש"י על הפסוק בשה"ש שמבטא את השמחה של ה' בקבלת הקרבנות, 'באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם' בשמי אכלתי יערי עם' דבשי שתיתי ייני עם' חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים' וכתב רש"י "ונאמר על שם הקטורת, שהקטירו קטרת יחיד הנשיאים על מזבח החיצון ונתקבלה (ראה במ' ז), והוא דבר שאינו נוהג לדורות; ועל כן נאמר: אכלתי יערי עם דבשי - יש דבש שהוא גדל בקנים... ומוצצין הדבש ומשליכין העץ, ואני מרוב חיבה אכלתי הקנה עם הדבש, שאינו ראוי עם הראוי: קטרת נדבה, וכן שעירי חטאות שהקריבו הנשיאים - ואין חטאת קריבה נדבה, ואני קבלתים בו ביום"

ובשנה שעברה בגליון אב פרסמו בקדושת ציון את מאמרי שעסק בנושא בשם "**ואין מתכרבל בכהני ארבל**" אני מעתיק לכאן כמה קטעים משם" וזה לשוני שם "בקינות שנהגו בני עולי גולת אשכנזים "על חרבן בית המקדש כי הרס וכי הודש, אספד בכל שנה מספד חדש על הקדש ועל המקדש" ואם תאמר מה לנו מספד חדש, וחדש אסור מן התורה? לפי שערך מרן בשלחנו עניין זו האבלות, וכתב (תקמ"ט) כי אינם על ימי חורבן בית ראשון "משום דחורבן בית שני חמיר לך" מפני שאבלות הוא על החיסרון, אם כן - אמת נכון שבית ראשון הוא הפסד גדול יותר, אך אבלות שהיא על החיסרון שלא הקרבנו **הבוקר** תמיד, היא כי בטי' אב ג'תת"ל, שרף טיטוס את מקדשנו. אם כן אנוסים אנחנו לעשות בכל שנה דווקא '**מספד חדש**' על אירוע כל כך ישן, כדי לבטא את האבלות על האסון הנורא שקרה הבוקר **הזה** על ההר, לויים לא שרו בדוכן, וכהן לא לקח עבודה בידו, ולכן אנו מתאבלים על היום הנורא ההוא, בו היה לאין כל מחמד עין...

הקינות מלאות פרטים, חביתי כהן גדול, שמחת בית השואבה, חושן ומליקה, למה צריך כל כך הרבה פרטים? חסר לנו 'גאולה' וזהו, ובכלל כל חיי היהדות שלנו מלאים דיבורים על חוסר בסנהדרין ובנבואה, במלכות ובית מקדש, קרבנות ועליה לרגל, תחיית המתים וכבודם של ישראל, אם הכל זה רק שמות קוד לה'גאולה' למה צריך כל כך הרבה מילים נרדפות לאותו דבר?

אין עושין מצוות חבילות חבילות, אין 'חבילות' חסרונות, כל חיסרון הוא בפני עצמו באמת, איך יכול להיות שלא השקינו את התמיד הבוקר מים בכוס של זהב? - מה אתה אומר, שבכלל לא

הישקו אותו הבוקר? – מה? לא היה הבוקר תמיד בכלל, אוי, איך יקריבו את שאר הקרבנות היום, הרי העולה, עולה ראשונה? אוי ואבוי.

זה ש'אלפיים שנה' אנו מחכים למקדש שלישי נכון בראש ההרים בכל מיני שלימות – והוא יבוא, לא מכהה, אפילו בטיפה את טרגדיית פיספוס משמרה אחת של כהנים! וריבי אלעזר בריבי קליר, בקינה שלו – על חבצלת השרון, מקונן משמרה משמרה, ולא משמרה לבד, כי אם בגדי השרד של אותה משמרה, ועל משמרת ישוע קונן "ואין מתכרבל בכהני ארבל"

נורא ואיום כבר **אלף תשע מאות חמישים וחמש שנים**, אפילו כהן אחד ממשמרת ישוע בניו של איתמר הכהן, לא לבש אפילו בגד כהונה אחד, געוואלד, אין מתכרבל בכהני ארבל. ואני שואל את עצמי, לא קרה כאן משהו? עולם התורה כבר סער וגעש, ההניפו שתי הלחם? הכשר היה האבנט? מי אני ומה חיי, אלו שאלות לרבנים. אבל זה שלראשונה אחרי 1955 שנים התפלפלו בבית מדרש רגיל שלנו, עם מזגן, התווכחו הלכה למעשה אם פאות מסולסלות הוי חציצה למגבעת? זה לא עושה לך כלום לגעגוע? ואפילו לו יפסקו הרבנים שזו היתה טעות, מתי פעם אחרונה שאלנו למעשה בטעה בדבר מצוה בקדשים, כמה שנים כבר לא קיימנו מצוות מחאה על קרבן שהוקרב שלא כראוי? ובמאירי סוכה מ"א האיר לנו הסוגיה, שנאמר שם שיבנו ביהמ"ק ביו"ט "אע"פ שאין בנין בית המקדש דוחה יו"ט, חשש לבית דין טועים שתהא חיבת הקדש מביאתן לכך" ואם צדיק חיבת הקדש הביאתו לטעות, כבר אמרו בברכות שוודאי עשה תשובה, ומאהבה נהפכו לו לזכויות, כמה היכלות יש לנו של זכויות, מתשובה מאהבה על ביטול תורה, וכמה קרוניות יש לנו תשובה מאהבה על לשון הרע, ועתה סוף כל סוף יש לנו נגינה של תשובה מאהבה על שתי הלחם שהובאו שלא כהלכתן... זה עידן ועידנים ופלג עידן כבר לא נתקבלה תשובת כהן על לבישת בגדי כהונה שלא כהלכתן, וליבי המתאבל, כואב ומתבלבל, אולי התקבל, והאם התרכבל, כהן ארבל?...?

ומה התוצאה של זה? גם את זה מספרת הגמרא: "והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך, ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן, א"ר יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מה עשה נעץ חרב על פתח בית המדרש" וחובל עול של חמינאי מפני שמנה של מנחת שתי הלחם, שהדליקה את בתי המדרש, חובלו כלי המשחית, מפני אש תורת ויכוח דין כהן המתכרבל באבנטו, כי התפלל יחזקיהו עליהם לאמר ה' הטוב יכפר בעד, כל לבבו הכין לדרוש הא-להים ה' א-להי אבותיו ולא כטהרת הקדש, וישמע ה' אל יחזקיהו וירפא את העם.